

Ankenævnet *for* Forsikring

Den 5. november 2025 blev i sag nr. 102924:

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

mod

Dansk Boligforsikring A/S
Kanalstræde 10, 1. Sal
4300 Holbæk

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har ejerskifteforsikring med udvidet dækning. I klageskema af 15/1 2025 har klagerens advokat bl.a. anført:

"Kort redegørelse for sagen

Klager ... købte ... med overtagelse 15. august 2024.

Den i handlen fremlagte tilstandsrapport vedlægges som bilag 1.

Som det fremgår, er der ikke angivet noget om undergulvet eller skimmel på betondæk.

Klager tegnede i forbindelse med købet ejerskifteforsikring hos Dansk Boligforsikring. Policen fremlægges som bilag 2.

Klager konstaterede kort tid efter overtagelsen, at der var en underlig lugt i huset, når det blev varmet op og der ikke lige var blevet udluftet.

Dansk Miljøanalyse har foretaget undersøgelser, der viser, at der er blevet fastslået kraftig lugt af naphtalene/tjære i huset, som netop forøges ved at huset opvarmes. Rapport herom vedlægges som bilag 3. Følgende konklusion kan fremhæves:

Der blev kraftig lugt af naphtalene/tjære i huset. De målte koncentrationer ligger over grænseværdierne og indeklimaet i huset vurderes derfor af være sundhedsmæssig utilfredsstillende mht. de målte parametre.

Grænseværdierne i luften er således langt overskredet.

Teknologisk Institut har også fremkommet med en analyserapport, der dokumenter afgangningen med både naphthalen samt en lang række andre VOC'er. Denne vedlægges som bilag 4.

Klager har senere fundet ud af, at der tidligere været en fuldstændig identisk sag på ... hvor [andet forsikringsselskab] efter noget tovtrækkeri dækkede. Dækningstilsagn vedlægges som bilag 5.

Udover det generende i, at huset mildest stinker, når der ikke er konstant gennemtræk, så er naphthalen giftigt og anses for sundhedsskadeligt, ligesom det skal afleveres som giftigt affald: Det er også på listen over stoffer i Arbejdstilsynets liste vedrørende foranstaltninger til forebyggelse af risikoen ved arbejde med kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionstoksiske stoffer og materiale. Listen fremlægges som bilag 6

Dertil kommer alle de andre giftige og sundhedsskadelige VOC'er, som er konstateret i rapporten fra Teknologisk Institut.

Det gøres således gældende, at der er tale om meget alvorlige og forskellige afgangnings-dampe, som sidder fast i vægge, gulve m.v., som er det rene gift og som ikke bør være i en bolig. Der er således tale om fysiske forhold i bygningen, der nedsætter bygningens værdi eller brugbarhed nævneværdigt i forhold til tilsvarende intakte bygninger af samme alder i almindelig god vedligeholdelsesstand, således at skadesbegrebet er opfyldt.

Klager har også efter overtagelsen fundet ud af, at der er skimmel på betondæk under køkkengulvet, som denne har anmeldt. Rapport herom fremlægges som bilag 7.

Begge forhold har været anmeldt til Dansk Boligforsikring, som har afvist begge forhold, hvilket har nødvendiggjort nærværende klage. Afvisningen vedlægges som bilag 8.

Endelig bemærkes, at klager i nærværende sag har været nødsaget til at inddrage en advokat, hvilket forekommer uretfærdigt i en sag, hvor skaderne ses så tydeligt.

Jeg står naturligvis til rådighed, såfremt der måtte være behov for yderligere oplysningerne.

Hvad vil du konkret opnå hos selskabet?

Påstande:

1. Indklagede skal anerkende, at afgangning fra gulvstrøer udgør en dækningsberettiget skade.
2. Indklagede skal anerkende, at skimmel på betondæk under køkkengulvet udgør en dækningsberettiget skade.
3. Indklagede skal dække klagers rimelige og nødvendige udgifter til advokatbistand i nærværende sag. Beløbet bør om muligt fastsættes af Forsikringsankenævnet."

Selskabet har den 20/3 2025 til nævnet bl.a. redegjort for sagsforløbet og afgørelsen således:

"På vegne af DBF skal jeg hermed fremkomme med selskabets svar på denne klage, som bør afvises.

Indledning

Klagen vedrører lugtgener fra hhv. imprægnerede strøer i gulvkonstruktionen og skimmelforekomst på terrændækket, som klager ønsker dækket under sin ejerskifteforsikring. DBF har afvist dækning med henvisning til, at der ikke er tale om skader i ejerskifteforsikringens forstand.

Sagsfremstilling

Klager overtager ejendommen beliggende ... den 15. august 2024. I forbindelse med handlen tegner klager en 5-årig ejerskifteforsikring med udvidet dækning hos DBF på baggrund af tilstandsrapport ... udarbejdet den 1. juli 2024.

Police og tilhørende forsikringsbetingelser samt tilstandsrapport er fremlagt af klager.

Den 3. september 2024 anmelder klager skimmel på betondækket under køkkengulvet, og i den forbindelse, oplyses det, at håndværkeren har konstateret en mærkelig lugt. Skadeanmeldelse fremlægges som **bilag A**.

Den 7. oktober 2024 besigtiger DBF ejendommen. Besigtigelsesnotat fremlægges som **bilag B**.

Den 29. oktober 2024 afviser DBF dækning.

Den 26. november 2024, fremsender klagers advokat indsigelse til DBF's skadesbehandler, med en prøve- og analyserapport fra Dansk Miljøanalyse, vedrørende de imprægnerede strøer og lugtgenerne. I forlængelse heraf indsender klager den 11. december 2024 en analyserapport fra Teknologisk Institut vedrørende de imprægnerede strøer.

Efter behandling af de nye oplysninger fra klagers advokat, fastholder DBF's skadesbehandler den 11. december 2024 afgørelsen og henviser til tidligere fremsendt klagevejledning.

Afgørelsen påklages til DBF's interne klageafdeling den 6. januar 2025.

Sagen påklages til Ankenævnet for Forsikring den 15. januar 2025 og er således ikke behandlet af DBF's interne klageafdeling, inden sagen er påklaget til Ankenævnet for Forsikring.

Klager har fremlagt mails fra skadesbehandleren af henholdsvis 4. november 2024 og 11. december 2024. Korrespondancen mellem klager og DBF fremlægges som helhed i **bilag C**.

Dansk Boligforsikring A/S' opfattelse af sagen

Klager kræver, at DBF skal anerkende, at lugtgener (afgasning) fra strøer er en dækningsberettigende skade under ejerskifteforsikringen. Klager kræver også, at DBF skal anerkende, at skimmelforekomst på beton (terrændæk) under gulvkonstruktionen er en dækningsberettigende skade under ejerskifteforsikringen.

Klager skriver ikke klart, hvad klagers krav er, men det må lægges til grund, at klager kræver, at DBF dækker en udskiftning af imprægnerede strøer og sanering af skimmel på beton under gulvkonstruktionen.

Klager kræver desuden udgifter til advokatbistand i forbindelse med sagen dækket.

Efter almindelige forsikringsretlige principper påhviler det klager at bevise, at der på overtagelsestidspunktet den 15. august 2024 var forhold ved gulvkonstruktionen, herunder ved de imprægnerede strøer og betondækket, som udgjorde en dækningsberettigende skade eller nærliggende risiko for skade i henhold til forsikringsbetingelsernes pkt. 3.1 og 3.5.

Der er tale om et rækkehus fra 1971, med terrændækskonstruktion bestående af beton støbt ovenpå grus som kappilarbrydende lag. På betonlaget er der udlagt plastfolie, 50 mm isolering og gulv på strøer. Gulvbelægningen er hovedsageligt det oprindelige parketgulv. I køkkenet er der tale om krydsfiner med korkbelægning.

Lugtgener

Strøerne i ejendommens gulvkonstruktion er imprægneret. Der er tale om de oprindelige strøer fra husets opførelse. Konstruktionen er udført som sædvanligt på opførelsestidspunktet i 1971.

Der er enighed om, at der på besigtigelsestidspunktet var en kraftig tjærelugt i ejendommens køkken og opholdsstue. Der er også enighed om, at tjærelugten stammer fra de imprægnerede strøer, hvor der er forekomst af Naphthalen. Strøerne har en mørk farve, som er karakteristisk ved imprægnering med Creosot, som indeholder blandt andet Naphthalen. Creosot er typisk anvendt til imprægnering af blandt andet byggematerialer af træ. Der henvises til klagers bilag 3, og notatet fra DBF's besigtigelseskonsulent (bilag B).

I det af klager fremlagte bilag 3 anføres det af Dansk Miljø Analyse, at gasser afgives fra de imprægnerede materialer i takt med, at de imprægnerede materialer opvarmes.

DBF's besigtigelseskonsulent har oplyst, at der i gulvkonstruktionen, hvor de imprægnerede strøer befinder sig, var 16-18 grader på besigtigelsestidspunktet. Ved besigtigelsen var ejendommens beboelsesdel ikke opvarmet og temperaturen derfor lavere i beboelsesdelen (15.3 grader).

Opvarmes beboelsen til almindelig rumtemperatur (mellem 18-22 grader) vil det medføre et damptryk ned af, og derfor vil gasser presses ned af damptrykket. Der henvises til notatet udarbejdet af DBF's besigtigelseskonsulent (bilag B).

DBF bemærker i denne forbindelse, at klager til besigtigelseskonsulenten har oplyst, at der ikke var lugtgener i ejendommen i forbindelse fremvisning af boligen inden købet. Ifølge købsaftalen er ejendommen også gennemgået med klagers byggerådgiver inden nøgleoverdragelsen.

Ifølge skadesanmeldelsen (bilag A), er lugtgenerne konstateret af klagers håndværker den 29. august 2024.

Klager har i bilag 6 fremlagt en liste fra Arbejdstilsynet vedrørende foranstaltninger til forebyggelse af risikoen ved arbejde med stoffer som blandt andet Naphthalen, dateret den 19. marts 2024. Listen vedrører ikke forbud mod anvendelsen af byggematerialer imprægneret med Creosot, men arbejdsgiveres ansvar for og arbejdstageres risiko ved arbejde med materialer som eksempelvis indeholder Naphthalen (eksempelvis Creosot).

Der var i 1971 ikke forbud mod anvendelse af byggematerialer indeholdende Naphthalen. Det er sædvanligt at finde byggematerialer fra 1971, herunder strøer, som er imprægneret med Creosol (der indeholder Naphthalen). Creosol var lovligt at anvende i produktion indtil 1996, og materialer, som er behandlet med Creosol, må i begrænset omfang stadig importeres til Danmark. Der henvises i denne forbindelse til bilag D og bilag E.

Klager har i forbindelse med sagen fremlagt et dækningstilsagn fra et andet forsikringsselskab, vedrørende en anden ejendom (klagers bilag 5).

DBF bemærker i denne forbindelse, at et andet forsikringsselskabs dækning på en anden ejendom ikke kan være udslagsgivende for, hvorvidt der er påvist skader i ejerskifteforsikringens forstand på den ejendom, som klagen omhandler. I klagers bilag 5 fremgår det, at dækningstilsagnet på den anden ejendom, er meddelt pga. en konstateret fejlprægning. Det er ikke nærmere begrundet, hvilken fejl der er fundet ved imprægneringen. Der er ikke, på klagers ejendom, påvist fejl i konstruktionen, heller ikke fejlprægning af strøerne.

DBF gør på baggrund af ovenstående gældende, at klager ikke har påvist, at der på overtagelsestidspunktet den 15. august 2024 var forhold ved hverken strøer eller terrændæk, som udgjorde en skade eller nærliggende risiko for skade i ejerskifteforsikringens forstand.

Lugtgenerne skyldes ejendommens almindelige/sædvanlige opførelse med imprægnerede strøer i kombination med manglende opvarmning af beboelsesrummene.

Det er ikke påvist, at der ved almindelig anvendelse af beboelsesrummene (herunder sædvanlig rumtemperatur) er nævneværdigt nedsat værdi eller brugbarhed, i forhold til tilsvarende bygninger af samme alder og vedligeholdelsesstand.

Klagers krav bør derfor afvises.

Skimmel

Klager har som bilag 7, fremlagt Mycometer test (foretaget 29. august 2024) på selve betonlaget, under plastfolien (fugtspærre). Det fremgår, at der er påvist skimmel – niveau C. Dette bestrides ikke af DBF.

Der er enighed om, at der ovenpå betonlag og under plastfolien i ejendommens gulvkonstruktion er forekomst af skimmelsvampe. DBF's besigtigelseskonsulent har ikke kunne måle forhøjet fugt i gulvkonstruktionen over plastfolien, og der ses ikke tegn på skader eller fugt i konstruktionerne i over plastfolien. Der måles fugt i betonlaget under plastfolien.

Skimmelforekomsten skyldes ifølge DBF's besigtigelses konsulent almindeligt forekommende fugt i et terrændæk. Det er ikke ualmindeligt, at der kan forekomme skimmeldannelser på bagsiden af en fugtspærre/folie.

Plastfolien har til formål at standse fugt, som kan stige op gennem det kappilarbrydende lag, og beton, fra grunden. Der er udført kapilarbrydende lag under betonen i form af grus. I byggesagen er der beskrevet shingels, men grus er lige så almindeligt anvendt som kappilarbrydende lag i 1971. Der henvises til DBF's besigtigelseskonsulents notat, fremlagt som bilag B.

DBF gør desuden gældende, at der er ikke påvist skimmel i terrændækket/gulvkonstruktionen, ud over hvad der må forventes i en tilsvarende ejendom fra 1971, med terrændæk bestående af støbt beton ovenpå kappilarbrydende lag af hhv. shingels eller grus.

DBF gør desuden gældende, at der ikke er påvist skimmelangreb, som i sig selv på overtagelsestidspunktet havde en intensitet og et omfang, som nedsatte værdien eller brugbarheden af særligt beboelsesrummene i bygningen nævneværdigt i forhold til tilsvarende bygninger af samme alder og vedligeholdelsesstand.

På denne baggrund bør klagers krav afvises.

Udgifter til advokatbistand

Klager har fremsat krav om dækning af udgifter til juridisk bistand i forbindelse med sagen. Kravet er ikke dokumenteret.

Klager har været repræsenteret af advokat siden fremsendelse af skadesanmeldelse, og advokaten deltog også ved DBF's besigtigelse på den forsikrede ejendom, den 7. oktober 2024. Advokaten har desuden, som det fremgår af den fremlagte korrespondance, bistået klager ved korrespondancen med DBF.

Der er ikke konstateret dækningsberettigende forhold, og DBF har ikke i øvrigt behandlet sagen på en måde, som kan begrunde, at advokatbistanden har været nødvendig.

Klager har efter selskabets opfattelse ikke påvist, at advokatens bistand har været nødvendig og rimelig i forbindelse med behandling af sagen, og klagers krav bør derfor afvises."

Klagerens advokat har i brev af 16/4 2025 til nævnet bl.a. anført:

"Indklagedes svar af 20. marts 2025 giver anledning til at fastholde de nedlagte påstande, samt supplere med følgende påstande:

Indklagede skal dække rimelige og nødvendige udgifter til teknisk bistand i forbindelse med konstatering og afdækning af de dækningsberettigede forhold.

Indklagede skal dække rimelige og nødvendige merudgifter til genhusning i perioden fra skadesanmeldelsen og indtil de dækningsberettigede forhold er udbedret.

Samt til følgende supplerende bemærkninger.

Ad Naftalin

Det skal indledningsvist bemærkes, at det fastholdes, at afdampning af de Creosol-behandlede strøer langt overskrider de forsvarlige værdier ift. Naftalin.

Indklagede henviser til, at '*materialer, som er behandlet med Creosol, må i begrænset omfang stadig importeres til Danmark.*'

Det fremgår dog klart af bilag D, at man har gjort '*import, salg og anvendelse af træ, som er behandlet med creosot, forbudt*', i alle andre tilfælde end industrielt og erhvervsmæssigt brug.

Det kan således ikke anses som ansvarligt, at det frit afdamper i klagers hjem langt over grænseværdierne.

Der henvises i samme forbindelse til det fremlagte bilag 3, hvori det fremgår, at afdampningen af Naftalin i klagers ejendom overstiger EU-LCI og WHO's grænseværdier.

EU-LCI (European Commission 'Lowest concentration of interest') er en EU-harmoniseret samling af referenceværdier i udledning fra forskellige stoffer med udgangspunkt i menneskelig sundhed. Det er således en grænseværdi, der tager udgangspunkt i hvornår et stofs udledning er en sundhedsmæssig risiko.

WHO udleder ligeledes i deres vurdering, at man har observeret nasal inflammation og celleforandring i celler udsat for kronisk tilstedeværelse af Naftalin. Et udpluk af denne rapport vedlægges som **bilag 9**.

Det skal sammenholdes med at Naftalin er et potentielt cancerforårsagende stof jf. sikkerhedsdatabladet for Naftalin, udarbejdet af Carl Roth GmbH, en tysk grossitvirksomhed for laboratoriekemi i overensstemmelse med gældende EU-regulering, der fremlægges som **bilag 10**. I dette sikkerhedsblad fremgår det, at Naftalin er kategoriseret som værende et H351-stof. Faresætningen H351, jf. CLP-forordningen (EF nr. 1272/2008), angiver om et stof er et potentielt karcinogen.

Det skal bemærkes, at den potentielle kræftfremkaldende effekt ligeledes er kategoriseret hos IARC (Det Internationale agentur for kræftforskning under WHO) og USEPA (U.S. Environmental Protection Agency).

Det kan derfor på ingen måde accepteres, at min klient udsættes for karcinogener i sit eget hjem i en grad, der langt overstiger de grænseværdier, der er fastsat af EU-LCI og WHO.

Det fremgår af bilag 3, at grænserne er på 10 mikrogram pr. kubikmeter, hvilket langt overstiges ved målingerne i min klients bolig.

Der er i soveværelset målt op til 25,4 mikrogram PAH pr. kubikmeter luft i min klients soveværelse, hvoraf 19 af disse mikrogram er Naftalin. Det er således næsten over det dobbelte af grænseværdien fremsat af EU-LCI og WHO for dette karcinogene stof.

Denne måling er foretaget ved en måletemperatur på 21,1 grader celsius og således inden for den angivne '*almindelige rumtemperatur*', som indklagede ellers har anført i sin besvarelse, ville medføre, at gasserne blev presset ned af et damptryk.

I den forbindelse kan det for en ordens skyld bemærkes, at klager i overensstemmelse med indklagedes forslag, i ca. 48 timer har haft 24 – 25 grader i hele huset, og det er endnu mere ulideligt at komme ind i huset, da der konstant er en tung grim luft. Indklagede er meget velkomne til at komme og genbesigtige og opleve dette.

Det må derfor bestrides, at det forhøjede niveau af Naftalin i klagers ejendom skyldes lav temperatur og, at dette kan løses ved at opvarme beboelsen til almindelig rumtemperatur.

Det ses således påvist, 'at der ved almindelig anvendelse af beboelsesrummene (herunder sædvanlig rumtemperatur) er nævneværdigt nedsat værdi eller brugbarhed, i forhold til tilsvarende bygninger af samme alder og vedligeholdelsesstand' som anført af indklagede.

Der henvises igen til det fremlagte bilag 3, hvor det er vurderet, at de 'målte koncentrationer ligger over grænseværdierne og indeklimaet i huset vurderes derfor af være sundhedsmæssig utilfredsstillende mht. de målte parametre".

Ifølge policen fra Dansk Boligforsikring dækkes 'Forsikringen dækker udbedring af aktuelle skader samt fysiske forhold ved bygningerne, der giver nærliggende risiko for skader på de forsikrede bygninger eller bygningsdele.

Ved 'skade' forstås brud, lækage, deformation, svækkelse, revnedannelser, ødelæggelse eller andre fysiske forhold i bygningen, der nedsætter bygningens værdi eller brugbarhed nævneværdigt i forhold til tilsvarende intakte bygninger af samme alder i almindelig god vedligeholdelsesstand.'

Det må anses som åbenlyst, at en betydelig tilstedeværelse af et karcinogen vil markant nedsætte bygningens brugbarhed for klager.

Ligeledes henvises igen til bilag 10, hvoraf det fremgår, at symptomerne ved kontakt med Naftalin er som følger: 'Gastrointestinale symptomer, Opkast, Let hudirriterende, Hovedpine, Svimmelhed'.

Såfremt ophold i ejendommen potentielt leder til ovenstående symptomer, da må brugbarheden af ejendommen være markant reduceret, hvis ikke fuldkommen væk.

Det fastholdes på baggrund heraf, at afgasningen af Naftalin fra strøerne i klagers bolig udgør en dækningsberettiget skade.

Klager har også indhentet en lægeerklæring til støtte herfor, der fremlægges som **bilag 11**.

Endelig bemærkes, at der i en detaljeret byggesagsbeskrivelse for byggeriet, der fremlægges som **bilag 12**, fremgår bl.a. følgende:

Pkt 12.20 Strøer.

(SB) Der anvendes 2 1/2" strøer m. ca. 60 cm afstand, langs vægge ca. 30 cm, rettet op i vage på ca. 1 cm brikker i alle rum undtagen badeværelser, forstuer og bryggers.

I hus nr. 4? 5 og 6 skal strøerne klodses 1/2 sten op i den lille gang mellem forstue og terrasse

For alt andet træværk (ud- & indvendig) er der en meget omhyggelig beskrivelse at, hvordan det skal males/behandles og med hvad.

Det gøres i den forbindelse gældende, at når der i en meget dybdegående beskrivelse af byggeriet ikke fremgår, at strøerne skal forbehandles, må det antages, at den tømrer/entreprenør, der har bygget hus 189 B, har omgået retningslinjerne for byggeriet ved at bruge tjærebehandlet strøer. Uanset om det så ikke har været ulovligt dengang, hvilket undertegnede ikke hermed tager stilling

Ankenævnet *for* Forsikring

9.

102924

til, er det således dels en fejl i byggeriet, og dels har det i dag nogle konsekvenser, der medfører, at ejerskifteforsikringens skadesbegreb er opfyldt.

Ad skimmel

Det fremgår, ubestridt, at der er konstateret skimmel i betonlaget i Klagers ejendom, med en MSFV på 371, således næsten tre gange så meget som grænseværdien mellem B og C.

Det er anført af indklagede, at den installerede fugtspærre har til formål at hindre opstigende fugt. Det fremgår af bilag B, billede 6, at der er målt opstigende fugt i terrændækket. Denne fugtspærre fjerner således ikke fugten fuldkomment.

Med en så forhøjet tilstedeværelse af skimmel kombineret med opstigende fugt må det siges at falde under indklagedes skadedefinition med ordlyden '*fysiske forhold ved bygningerne, der giver nærliggende risiko for skader på de forsikrede bygninger eller bygningsdele*'.

Af tegningsmateriale fra byggeansøgningen/byggetilladelsen fremgår det desuden entydigt, at der er 'Singels' som kapillarbrydende lag. Singels er sten i størrelsen 32-64 mm i diameter og der kan derfor ikke forekomme opstigende grundfugt i terrændæk med singels som kapillarbrydende lag. Dette har været væsentligt for klagers byggetekniske gennemgang forinden købet, idet det som følge heraf netop blev vurderet, at der i denne bolig ikke var behov for at udføre fugt og skimmelmålinger på terrændækket inden købet.

Faktuelt har undersøgelser efter overtagelsen dog vist, at der er grus under terrændækkene, som er kapillarsugende og medfører grundfugt og skimmel på oversiden af terrændækket. På terrændækket er udlagt en fugtspærre af PE-folie som er løst afsluttet langs alle sokler. Også på dette punkt er bebyggelse således opført anderledes end i byggeansøgningen og byggetilladelsen.

Skimmelsvampen kan derfor komme ud i gulvkonstruktionen og videre op i indeklimaet. Dette medfører med overvejende sandsynlighed et negativt påvirket indeklima fra skimmelsvampe i gulvet.

Såfremt skimlen stiger op i gulvet, vil der opstå betydelige følgeskader.

Det fastholdes således, at skimlen på betondækket udgør en dækningsberettiget skade.

Ad advokatudgifter

Indklagede anfører, at disse ikke har behandlet sagen på en måde, der har nødvendiggjort advokatbistand.

Denne omfattende korrespondance, klageindlæg og afholdelse af besigtigelse må siges at tale imod dette.

Sagen har nødvendiggjort et utal af bilag og flere indlæg.

Derudover synes indklagede udokumenterede påstand om, at forholdet er 'normalt' for huse fra 1971, at nødvendiggøre, at behovet for sagens oplysning forøges i en sådan grad, at klager ikke ville kunne varetage denne sag uden sagkyndig bistand.

Det har både været nødvendigt at inddrage en byggerådgiver og advokat for at få sagen oplyst tilstrækkeligt i stedet for at lade indklagedes bilag B udgøre majoriteten af sagens oplysning."

Selskabet har i brev af 28/5 2025 til nævnet bl.a. anført:

"DBF har gennemgået klagers høringssvar af 16. april 2025, som ikke giver anledning til ændring i DBF's opfattelse af sagen.

Klagers høringssvar giver anledning til følgende bemærkninger.

Uenigheden består stadig i, hvorvidt det er en skade i ejerskifteforsikringens forstand, at der er anvendt behandlede strøer i gulvkonstruktionen, herunder om lugtgenerne fra de behandlede strøer i sig selv kan udgøre en dækningsberettigende skade, samt om skimmelforekomsten under fugtspærre udgør en dækningsberettigende skade.

Lugtgener

I det af klager fremlagte bilag 12, pkt. 12.16 fremgår det, at alt træ, som er i kontakt med murværk, skal behandles med Cuprinol - som var(er) et trækonserveringsmateriale. Det fremgår ikke klart, om strøer er behandlet med Cuprinol men det forhold, at strørernes behandling ikke er nævnt specifikt, kan ikke i sig selv medføre, at det er en fejl ved byggeriet.

Cuprinols produkter blev i perioden før og efter 1971 anvendt til imprægnering af byggematerialer, og produkterne kunne indeholde såvel creosot som kobber (brun eller grøn farve). Der henvises til **Bilag F**.

At man efter opførelsen af huset har erfaret, at der kan være sundhedsmæssige risici forbundet med nogle typer af byggematerialer – herunder materialer behandlet med imprægneringsmidler som eks. Kreosot, medfører ikke, at der er fejl ved den måde huset blev opført på i 1971.

Det bemærkes desuden, at det forhold at strøer eventuelt skulle være behandlet med andet end beskrevet i byggesagen for den samlede bebyggelse, ikke i sig selv kan føre til, at der er tale om en dækningsberettigende skade i ejerskifteforsikringens forstand.

Der er ikke uenighed om, at der er lugt fra naftalin (creosot) i beboelsesdelen. Lugten skyldes ikke fejl ved husets opførelse eller anvendelsen deraf men det forhold, at der ved opførelsen af ejendommen i 1971 er anvendt imprægnerede/behandlede strøer, som var sædvanligt på daværende tidspunkt.

Det er således ikke temperaturen i beboelsesdelen i sig selv, som giver lugtgenerne, men lugtgenerne forbedres ikke, når der ikke er damptryk ned af.

Det bemærkes hertil, at der var åbnet op til strøkonstruktionen under gulvet, inden målingerne (klagers bilag 3) blev foretaget, og inden DBF's besigtigelseskonsulent besigtigede forholdene. Lugtgenerne blev først konstateret i forbindelse med undersøgelser under gulvet.

Det er fortsat DBF's opfattelse, at der ikke er påvist lugtgener ved overtagelsestidspunktet, som medførte nævneværdigt nedsat værdi eller brugbarhed, i forhold til tilsvarende bygninger af samme alder og vedligeholdelsestand.

Skimmel

Fugtspærren, som ligger direkte på klaplageret, skal hindre, at fugt nede fra grunden forplanter sig op i konstruktionerne over fugtspærren. Fugtspærren kan således ikke hindre, at der kan findes fugt (og skimmelforekomst) i betonlaget under fugtspærren. Det var ikke i 1971 almindeligt, at fugtspærre blev klæbet eller fuget tæt i kanter mm.

Det forhold at der er anvendt grus i stedet for shingels, kan ikke føre til, at der er tale om en dækningsberettigende skade i ejerskifteforsikringens forstand. Det bemærkes dog for god ordens skyld, at det i klagers bilag 12, pkt. 7.11 og 7.38.1, vedrørende den samlede bebyggelse i området, fremgår, at der anvendes grus under betonlaget i krybekældre.

Det er fortsat DBF's opfattelse, at der ikke er påvist skimmelforekomst, som kan udgøre en skade i ejerskifteforsikringens forstand.

Genhusning og teknisk bistand

Klager har i sit høringssvar fremsat yderligere krav vedrørende udgifter til genhusning og teknisk bistand.

Det er DBF's opfattelse, at der ikke er påvist dækningsberettigende skader, hvorfor klagers krav om genhusning og teknisk bistand bør afvises.

DBF fastholder herudover klagesvar af 20. marts 2025 i sin helhed."

Klagerens advokat har i brev af 11/6 2025 til nævnet bl.a. anført:

"Indklagedes svar af 28. maj 2025 giver anledning til at fastholde de nedlagte påstande og anbringender.

Der kan derudover suppleres med følgende, som tilbageviser de pointer, som indklagede gør gældende:

Det er bestemt ikke korrekt, at lugten i ejendommen ikke var til stede ved indklagedes besigtigelse. I mangel af bedre udtryk: Hele huset stinker. Hvorfor det ikke er blevet opdaget før nu, er selv sagt svært at udtale sig om, men det kan bemærkes, at der indtil salget i 2024 har boet en ældre dame fra [1940-erne] alene i huset.

Som undertegnede også har gjort gældende igennem sagsforløbet, var alle, inklusive skadeskonsulenten, helt enig i, at der var en forfærdelig lugt i huset. Både ankenævnet og indklagede er meget velkomne til at komme og besigtige huset, for at opleve dette selv, når som helst.

Det var også derfor, at konsulenten medtog et stykke strø fra besigtigelsen og fortalte, at dette ville blive sendt til undersøgelse. At man så efterfølgende fik kontraordre herpå, og indklagede i bilag 8 havde nedgraderet udsagnet til:

Konsulenten er ikke uenig i, at der i den pågældende åbning var en tjærelignende lugt, men dette kan ikke i sig selv føre til, at forsikringens skadedefinition er opfyldt.

Er selvfølgelig smart tænkt fra indklagedes side. Det er bare ikke sandheden.

Der er ikke 'bare' tale om lugtgener, som indklagede prøver at 'tale det ned til', men om sundhedsskadelige afgangsgasser fra stenkulstjære, som er kendte for at forårsage indeklimagener og sygdomssymptomer. Afgasningerne er målt til at være langt over grænseværdierne.

Indklagede henviser til, at der i byggesagen er angivet, at alt træværk i kontakt med murværk skal behandles med Cuprinol. Gulvstrøer og gulvplanker er ikke i kontakt med murværk.

Gulvopbygningen er udført på beton, ikke på murværk. I nærværende ejendom er der kun anvendt murværk i ydervæggene. Det er altså træ i kontakt med ydervægge, der skal behandles med Cuprinol, hvilket selvsagt ikke ville give samme indeklimagener. Strøerne skal derimod være ubehandlet træ ifølge anvisningen for byggeriet.

Indklagede fremhæver, at det ikke er temperaturen i boligen, der medfører afgasninger af tjære fra gulvene, men at det er afhængig af, hvornår der er et nedadgående damptryk i boligen. Dette er forkert. Afgasningerne i boligen fra tjærestoffer i gulvet, vil være direkte sammenhængende med temperaturerne i boligen og anvendelsen af boligen. En gulvkonstruktion er defineret som en åben konstruktionsdel (der er luftspalte mellem gulvbelægning og vægge rundt langs alle gulvene i boligen), hvor der sker en luftudveksling mellem luften under gulvet og indeklimaet i boligen, hver gang der går på gulvet som følge af pumpeeffekten. Afgasninger fra materialer stiger generelt med øget temperatur. Damptrykkets indvirkning på den målte koncentration af tjærestoffer i indeklimaet, vil formentligt skulle måles i tusindele i forhold til kombinationseffekten fra luftkonvektion (som følge af gangpåvirkning), samt afgasningskoncentrationen som følge af temperaturen, og må derfor vurderes fuldstændigt irrelevant for sagssammenhængen.

Indklagede fremhæver, at der var åbnet op i gulvet inden deres besigtigelse. Dette er korrekt. Der var udført en 15*15 cm opskæring i gulvet under et køkkenskab. Åbningen havde stået åben i 30 min. på undersøgelsestidspunktet og var tapet lufttæt til straks efter endt undersøgelse. Denne undersøgelse var udført flere uger før indklagedes besigtigelse og åbningen må vurderes fuldstændig irrelevant for sundhedstilstanden i boligen. Der henvises til at et gulv pr. definition er utæt jf. ovenfor.

Indklagede fremhæver, at der i byggetilladelsen er anført, at der er anvendt grus under betondækket i krybekældrene. Det bemærkes, at der ikke er krybekælder i nærværende ejendom. Der er derimod et fundamentet, som ifølge byggetegningerne skulle være parketbrædder, strøer, 100 mm mineraluld, plastfolie, 10 cm beton og 25 cm singels, hvor der derimod ved flytning af et køknelement, viste sig at være grus.

Endelig skal retspraksis bemærkes:

Den 16. december 2013 blev i sag nr. 84.590 fundet:

Efter sin gennemgang af sagen må nævnet lægge til grund, at ejendommen, der er fra 1925, er opført med brug af jernbanesveller skjult i bygningens konstruktion, og at svellerne er imprægneret med creosot. Det er nævnets opfattelse, at en sådan behandling kan være egnet til at nedsætte bygningens brugbarhed nævneværdigt, såfremt dampene udgør en direkte og påviselig sundhedsfare.

Den 25. august 2021 blev i sag nr. 96168 fundet:

Nævnet lægger til grund, at ejendommen er opført med fritliggende telefonpæle som tagspær, og at de er imprægneret med creosot. En sådan behandling kan være egnet til at nedsætte bygningens brugbarhed nævneværdigt - og dermed være en skade omfattet af ejerskifteforsikringen - såfremt dampene udgør en direkte og påviselig sundhedsfare. Nævnet henviser til sag 84.590.

I nærværende sag er dampene både kraftige og udgør en påviselig sundhedsfare, ligesom bygningsdelene, der er omfattet af stoffet, er beliggende indenfor. Dertil kommer de lugtgener, som undertegnede kan bevidne gør det tæt på uuholdeligt at opholde sig længere tid i huset."

Selskabet har i brev af 30/6 2025 til nævnet bl.a. anført:

"Klagers høringsvar giver anledning til følgende bemærkninger.

Det præciseres, at der er enighed om, at der var tjærelignende lugt Naftalin (Creosot) i beboelsesdelen, da DBF's besigtigelseskonsulent besøgte ejendommen den 7. oktober 2025.

Lugtgenerne er konstateret af klagers håndværker efter overtagelsen, i forbindelse med undersøgelse af gulvkonstruktionen, den 29. august 2024, hvor der blev foretaget prøver for skimmel-svamp på terrændækket. Der henvises i denne forbindelse til skadesanmeldelsen (Bilag A) og skimmelprøve i klagers Bilag 7.

Det forhold, at behandling af strøer ikke fremgår eksplicit af byggebeskrivelsen i Bilag 12, medfører ikke, at der er tale om en skade i ejerskifteforsikringens forstand. Det præciseres for god ordens skyld, at byggebeskrivelsen i klagers bilag 12 vedrører generel bebyggelse i boligområdet, hvor ejendommene ligner hinanden, men beskrivelsen vedrører ikke klagers ejendom. For god ordens skyld fremlægges byggesagen vedrørende klagers ejendom som **Bilag G**.

Klager har forinden handlen og overtagelsen af ejendommen, gennemgået ejendommen med en byggetekniker. Der henvises til udsnit af købsaftalen, fremlagt som **Bilag H**.

Klager har oplyst til DBF's besigtigelseskonsulent, at der ikke lugtede ved fremvisningerne af ejendommen inden overtagelsen.

Det er ikke påvist, at der ved overtagelsestidspunktet var nævneværdigt nedsat brugbarhed af bygningen, som følge af tjærelugten, eller at der er tale om dampe af en sådan intensitet, at det nedsætter bygningens brugbarhed nævneværdigt, ligesom det ikke er påvist, at lugtgenerne/dampene skyldes fejl ved opførelsen af ejendommen.

Der er enighed om, at der under køkkenet i klagers ejendom er en terrændækskonstruktion. Der er også enighed om, at der er anført shingels som kappilarbrydende lag i byggesagen (bilag G). Det medfører ikke en ændring i DBF's opfattelse af sagen.

DBF fastholder herudover det tidligere anførte."

Klagerens advokat har i brev af 8/8 2025 til nævnet bl.a. anført:

"Indklagedes svar af 30. juni 2025 giver ikke anledning til at ændre noget.

Det kan afslutningsvis bemærkes, at det heller ikke i byggesagen for 189B vises, at strøerne skulle behandles mod tjære.

Derudover kan det påpeges, at huset netop ikke lugter når vinduerne er åbne hele tiden, som f.eks. tilfældet er nu, hvor de har stået åbent konstant i 2 måneder. Men klager bliver fortsat dårlig af at opholde sig i huset, da afgangningen selvsagt fortsat sker.

Endelig kan det bemærkes, som allerede nævnt, at sælger af ejendommen var ..., der udfyldte svarskema i tilstandsrapporten m.v. Dette er måske en årsag til, at oplysningspligten for sælger ikke har været iagttaget i det fulde."

Nævnet har fået forelagt bilag fra sagen, hvoraf nogle gengives nedenfor. Af brev af 13/12 2012 fra andet forsikringsselskab til ejer af rækkehus i samme bebyggelse:

"Efter lang tid med flere undersøgelser omkring skimmel, fugt og andre mulige årsager til ejendommens dårlige indeklima, er det nu præciseret, at årsagen i stor udstrækning beror på en fejl-impregnering af strøerne under gulvene.

...

Jeg har nu modtaget og gennemgået disse tilbud, som ligger meget tæt op ad hinanden, hvormed jeg kan bekræfte at ejerskifteforsikringen kan dække for udbedring af skaden, baseret på de forelagte udbedringsudgifter."

Af Mycometer surface Fungi resultatark af 30/8 2024 fremgår bl.a.:

"Køkken - Terrændæk, beton

...

Mycometer værdi (MSFV) 371

...

C

...

C Høj >135

Niveauet af skimmelsvamp er over det man finder på visuelt snavsede/støvede overflader i bygninger uden fugt og skimmelproblemer. Resultater i denne kategori betyder, at der er vækst af skimmelsvamp på overfladen."

Af selskabets besigtigelsesnotat af 22/11 2024 fremgår bl.a.:

"Anmeldt forhold omhandler:

Lugtgener i boligen, særligt i stue og køkken området.

Rådgiveren har lavet en åbning i gulvet ved et af køkkenskabene, hvor man har konstateret kraftig lugt, samt skimmel på betondækket, under fugtspærren i plastik. Resultatet af prøven ligger på sagen.

Forsikringstager oplyser at hun er allergiker, og tåler ikke at opholde sig i boligen.

...

Konklusion

Det anmeldte forhold omkring lugtgener, skal tilskrives overfladebehandling af gulvstrøer, kombineret med at boligen står uden, eller med begrænset varme, derved er der ikke et nedadgående damptryk, som gør at lugt har nemmere ved at stige op fra gulvkonstruktionen.

Ved gennemgang af boligen, gennemgås den åbning som rådgiveren har lavet under det ene køkkenskab den 29. august.

Her kan der tydeligt lugtes den samme lugt som oppe i boligen, dog kraftigere.

Der kan konstateres lugtgener fra gulvstrøer særligt i stue og køkkenområdet.

Strø og gulvkonstruktionen gennemgås og der måles ingen opfugtning i hverken strøer eller gulv. Der hugges en materialeprøve af en af strøerne, og her kan det bekræftes, at det er overfladebehandlingen af strøerne, som giver den anmeldte lugt. Den mørke farve og luft indikerer imprægnering med creosot.

Man har konstateret skimmel på overside af betongulvet, under fugtspærren i plastik.

Der hugges hul i betondækket, for at undersøge om opbygningen. Den ses med ca. 10 cm beton, og med et gruslag som det kapillarbrydende lag. Der er beskrevet shingles som det kapillarbrydende lag i byggesagen, så opbygningen er ikke som beskrevet, men den afviger ikke fra hvad man må forvente af en opbygning fra denne byggeperiode.

Der måles opstigende fugt i betonen, som giver den skimmel som man har konstateret på oversiden af betonen. Men da den ligger under en fugtspærre i plastik, udgør den erfaringsmæssigt ikke en risiko for at påvirke indeklimaet.

Der måles ned i gulvkonstruktionerne forskellige steder i boligen og alle målinger ses normalt tørre, så det er ikke fugt som påvirker strøerne til at afgive lugt.

Boligen står med begrænset varme, og det vurderes at være derfor at lugten er så fremtrædende, da der ikke er nok varme til at lave en nedadgående damptryk i boligen.

Der er cirka 16,3-18 grader nede i gulvkonstruktionen. I beboelsesrummene er der målt 15,3 grader.

Huset er fra 1971.

Det ses lavet efter sædvanlig byggeskik.

Det vurderes at de anmeldte forhold har været tilstede ved overtagelsen (konstruktionerne står som oprindeligt).

Der var ifølge FT ikke lugtgener ved fremvisningen af ejendommen. Ejendommen har været gennemgået med byggesagkyndig inden overtagelsen.

...

Udbedring og økonomi

Der er tale om lugtgener, fra en oprindelig konstruktion, og som vurderes at blive påvirket af den begrænset varme i boligen.

Det skal også påpeges at den tidligere ejer har boet i ejendommen i [mellem 30 og 40 år], og man må formode uden gener, så vurderes ikke der er nogen helbreds risiko ved at bo eller opholde sig i boligen.

Man bør få sat ordentlig varme på boligen, og få lukket hullerne i gulvet, derved begrænses muligheden for at lugt vil stige op."

Af prøvetagnings- og analyserapport af 26/11 2024 fra indeklimaspecialist fremgår bl.a.:

"[Indeklimaspecialist] er blevet anmodet af rekvirent om at undersøge koncentrationen af PAH i luften i et hus på adressen ... Målingerne udføres i forbindelse med oplevede gener. Formålet med målingerne er at vurdere om der kan være sundhedsmæssig risiko ved ophold i huset.

2. Metodik

Der er udført luftmålinger to steder i huset – i køkken-alrum samt i mindre soveværelse overfor badeværelset.

Luftprøven for aromatiske kulbrinter (PAH) er opsamlet over 4 timer på OVS rør med XAD-2/PUR ved brug af en SKC pumpe med et flow på 1.9 l/min. Prøvetagning tage udgangspunkt i SBI anvisning 241. Prøverne er analyseret på GC/MS i eget akkrediteret laboratorie.

Grænseværdier for indeklimaet

I Danmark er der kun meget få kemiske stoffer, hvor grænseværdier eller retningslinjer findes i forhold til almindeligt indeklima. Bygningsreglement giver kun kvalitative krav for indeklimaet og afgang fra byggematerialer, idet der kræves at byggematerialer ikke må afgive gasser, partikler, ioniserende stråling eller andet, der kan give anledning til sundhedsmæssigt utilfredsstillende indeklimaforhold. I vejledende tekst henviser Bygningsreglementet til EU-LCI værdier¹, der angiver de øvre niveauer for koncentrationer af et kemisk stof, der anses for ikke at medføre nogen sundhedsmæssig risiko. Der skal dog understreges at EU-LCI værdier er udviklet til evaluering af afgang fra en enkelt byggeprodukt/materiale, og udgør ikke retningslinjer for luftkvalitet indendørs. Grundet manglende danske grænseværdier for indeluften, sammenlignes resultater ofte med tyske vejledende værdier for indeklimaet, hvis de findes. Der henvises til vejledningsværdi I (RW I)², som repræsenterer koncentrationen af et stof i indeluften, for hvilket, hvis betragtes individuelt, er der ikke noget bevis på nuværende tidspunkt, at selv livslang eksponering forventes at have skadelige sundhedsmæssige konsekvenser.

For naphthalen giver WHO grænseværdi 10 µg/m³ som er lige med EU-LCI værdien. Den tyske indeklimaværdi, der er defineret for naphthalene og naphthalene-lignende kemiske stoffer, ligger også på 10 µg/m³.

3. Opsummering af analyseresultater

Koncentrationer af PAH målt i indeluften i de undersøgte rum vises i Tabel 1.

Der var kraftig lugt af naphthalen/tjære i huset, især stærk i køkken-alrummet. Dette stemmer overens med de målte værdier. Koncentrationen af Naphthalen og summen af PAH ligger betydelig over grænseværdien på 10 µg/m³. Temperaturen var relativ lav i køkken-alrum i måleperioden,

hvorfor højere koncentrationer kan forekomme under højere temperaturer, idet afgasning er temperaturafhængig.

Tabel 1. Koncentration af PAH i indeluften. I.D. – under detektionsgrænsen

	Koncentration af PAH i luften, µg/m ³	
	Køkken-alrum	Soveværelse
Naphtalen	17	19
Acenaphthylene	0,033	I.D.
Acenaphthen	3,1	2,7
Fluoren	1,2	0,95
Phenanthren	2,6	2,6
Anthracen	0,12	0,11
Fluoranthren	0,071	0,063
Pyren	0,027	0,022
Benzo(a)anthracen	I.D.	I.D.
Chrysen	I.D.	I.D.
Benzo(b)fluoranthren	I.D.	I.D.
Benzo(k)fluoranthren	I.D.	I.D.
Benzo(j)fluoranthren	I.D.	I.D.
Benzo(a)pyren	I.D.	I.D.
Dibenzo(a,h)anthracen	I.D.	I.D.
Indeno(1,2,3-cd)pyren	I.D.	I.D.
Benzo(ghi)perylene	I.D.	I.D.
SUM inkl. naphthalen	24,2	25,4
Temperatur i måleperioden, °C	18,6	21,1

4. Vurdering og anbefalinger

Der blev kraftig lugt af naphthalene/tjære i huset. De målte koncentrationer ligger over grænseværdierne og indeklimaet i huset vurderes derfor af være sundhedsmæssig utilfredsstillende mht. de målte parametre.

Med den baggrund anbefales at kilden identificeres og fjernes. Der skal desuden undersøges koncentrationer i tilstødende materialer samt i tertiære kilder, altså andre overflader der kunne være forurenede pga. absorption fra luften. Dette for at vurdere om fjernelse af den primære kilde er tilstrækkelig for at opnå et sund indeklima i huset."

Ankenævnet *for* Forsikring

19.

102924

Ankenævnet for Forsikring

20.

102924

Af rapport af 6/12 2024 fra Teknologisk Institut vedrørende prøve af gulvstrø til undersøgelse for afgangning fremgår bl.a.:

"

Resultater for flygtige organiske komponenter (VOC)

Komponent	CAS nr.	285655-1	
		[µg/rør]	[µg/m³]
Naphthalene	91-20-3	8,0	1340
Naphthalene, 2-methyl-	91-57-6	5,2	871
Acetophenone	98-86-2	4,0	670
Benzo[b]thiophene	95-15-8	3,9	653
Acenaphthene	83-32-9	3,9	653
Naphthalene, 1,5-dimethyl-	571-61-9	3,6	603
Benzenemethanol, α,α-dimethyl-	617-94-7	3,1	519
Naphthalene, 1-methyl-	90-12-0	3,0	503
Biphenyl	92-52-4	3,0	503
2,4-Dimethylstyrene	2234-20-0	3,0	503
3-Carene	13466-78-9	3,0	503
Quinoline	91-22-5	2,7	452
Dibenzofuran	132-64-9	2,6	436
α-Pinene	80-56-8	2,2	369
α-Methylstyrene	98-83-9	2,2	369
Naphthalene, 1,6-dimethyl-	575-43-9	2,1	352
Naphthalene, 2-ethyl-	939-27-5	2,1	352
Benzofuran, 7-methyl-	17059-52-8	2,0	335
1H-Indene, 1-ethylidene-	2471-83-2	1,7	285
Benzene, 1-methyl-3-(1-methylethenyl)-	1124-20-5	1,5	251
Uidentificeret VOC	-	35	5863
Total sum af VOC	-	98	16382

"

Af forsikringsbetingelserne fremgår bl.a.:

"3. Hvilke forhold er dækket?

3.1

Forsikringen dækker udbedring af aktuelle skader samt fysiske forhold ved bygningerne, der giver nærliggende risiko for skader på de forsikrede bygninger eller bygningsdele.

Ved 'skade' forstås brud, lækage, deformering, svækkelse, revnedannelser, ødelæggelse eller andre

fysiske forhold i bygningen, der nedsætter bygningens værdi eller brugbarhed nævneværdigt i forhold til tilsvarende intakte bygninger af samme alder i almindelig god vedligeholdelsesstand. Manglende bygningsdele kan være en skade.

Ved 'nærliggende risiko for skade' forstås, at der erfaringsmæssigt vil udvikle sig en skade, hvis der ikke sættes ind med særligt omfattende vedligeholdelsesarbejder eller andre forebyggende foranstaltninger.

...

3.6.2

Rimelige og nødvendige udgifter til teknisk bistand i forbindelse med konstatering og afdækning af et dækningsberettigende forhold. Dækning forudsætter, at udgifterne afholdes efter forudgående aftale med forsikringssselskabet.

3.6.3

Rimelige og nødvendige merudgifter til genhusning i op til 12 måneder, hvis udbedringen af et dækningsberettigende forhold gør huset ubeboeligt.

...

16. Udvidet dækning

Såfremt det fremgår af policens forside, er forsikringen udvidet til at dække følgende:

16.1

Ulovlige bygningsindretninger i strid med bygningslovgivningen (byggelov og dertil hørende offentligtretlige forskrifter som for eksempel bygningsreglement), hvis ulovligheden var til stede på opførelses-/udførelsestidspunktet.

Manglende overholdelse af producentanvisninger, vejledninger, SBI anvisninger, Byg-Erfa blade etc. er ikke en ulovlig bygningsindretning, medmindre overholdelse af sådanne anvisninger er et krav i medfør af bygningslovgivningen.

Det er en betingelse for dækning, at dispensation ikke kan opnås hos myndighederne.

Undtagelser til pkt. 16.1:

- a) Ulovlige terrændækskonstruktioner (herunder kapillarbrydende lag) dækkes kun hvis betingelserne for dækning under pkt. 3.1 også er opfyldt
- b) Forhold vedrørende manglende loftshøjde.

Forsikringsbetingelsernes pkt. 1, 2, 3.4-3.6, 4-7 og 9-15 gælder tillige for dækningen under dette pkt. 16.1."

Nævnet har fået forelagt fotografier.

Nævnet udtaler:

Klageren overtog ejendommen den 15/8 2024. Ejendommen er et rækkehus opført i 1971. Klageren anmeldte den 3/9 2024 skimmel på betondækket under køkkengulvet, og at håndværkeren havde konstateret en mærkelig lugt. Selskabet har afvist dækning med henvisning til, at klageren ikke har bevist, at der på overtagelsestidspunktet var forhold ved gulvkonstruktionen, herunder ved de imprægnerede strøer og betondækket, som udgjorde en dækningsberettigende skade eller nærliggende risiko for skade. Klageren har nedlagt påstande om, at selskabet skal anerkende, at afgang fra gulvstrøer udgør en dækningsberettiget skade, og at skimmel på

betondæk under køkkengulvet udgør en dækningsberettiget skade. Klageren har videre nedlagt påstande om, at selskabet skal dække klagerens rimelige og nødvendige udgifter til advokatbistand, at selskabet skal dække rimelige og nødvendige udgifter til teknisk bistand i forbindelse med konstatering og afdækning af de dækningsberettigede forhold, og at selskabet skal dække rimelige og nødvendige merudgifter til genhusning i perioden fra skadesanmeldelsen, og indtil de dækningsberettigede forhold er udbedret.

Klageren har anført, at der er tale om meget alvorlige og forskellige afgasnings-dampe, som sidder fast i vægge, gulve m.v., som er det rene gift, og som ikke bør være i en bolig. Der er således tale om fysiske forhold i bygningen, der nedsætter bygningens værdi eller brugbarhed nævneværdigt i forhold til tilsvarende intakte bygninger af samme alder i almindelig god vedligeholdelsesstand, hvorfor skadesbegrebet er opfyldt. Klageren har anført, at hun kort tid efter overtagelsen konstaterede, at der var en underlig lugt i huset, når det blev varmet op, og der ikke lige var blevet udluftet. Klageren har anført, at udover det generende i, at huset mildest talt stinker, når der ikke er konstant gennemtræk, så er naphthalen giftigt og anses for sundhedsskadeligt, ligesom det skal afleveres som giftigt affald. Det er også på listen over stoffer i Arbejdstilsynets liste vedrørende foranstaltninger til forebyggelse af risikoen ved arbejde med kræftfremkaldende, mutagene eller reproduktionstoksiske stoffer og materiel. Klageren har anført, at der tidligere har været en fuldstændig identisk sag i samme bebyggelse, hvor andet forsikringsselskab efter noget tovtrækkeri dækkede. Klageren har anført, at indeklimaspecialist har foretaget undersøgelser, der viser, at der er blevet fastslået kraftig lugt af naphthalene/tjære i huset, som netop forøges ved, at huset opvarmes. Klageren har anført, at Teknologisk Institut har fremkommet med en analyserapport, der dokumenterer afgasningen med både naphthalen samt en lang række andre VOC'er. Klageren har anført, at huset netop ikke lugter, når vinduerne er åbne hele tiden, som f.eks. tilfældet er nu, hvor de har stået åbent konstant i 2 måneder. Men klageren bliver fortsat dårlig af at opholde sig i huset, da afgasningen selvsagt fortsat sker.

Klageren har over for nævnet uddybende bl.a. anført, at "Der henvises i samme forbindelse til det fremlagte bilag 3, hvori det fremgår, at afdampningen af Naftalin i klagers ejendom oversti-

ger EU-LCI og WHO's grænseværdier. EU-LCI (European Commission 'Lowest concentration of interest') er en EU-harmoniseret samling af referenceværdier i udledning fra forskellige stoffer med udgangspunkt i menneskelig sundhed. Det er således en grænseværdi, der tager udgangspunkt i hvornår et stofs udledning er en sundhedsmæssig risiko. WHO udleder ligeledes i deres vurdering, at man har observeret nasal inflammation og celleforandring i celler udsat for kronisk tilstedeværelse af Naftalin. Et udpluk af denne rapport vedlægges som **bilag 9**. Det skal sammenholdes med at Naftalin er et potentielt cancerforårsagende stof jf. sikkerhedsdatabladet for Naftalin, udarbejdet af Carl Roth GmbH, en tysk grossitvirksomhed for laboratoriekemi i overensstemmelse med gældende EU-regulering, der fremlægges som **bilag 10**. I dette sikkerhedsblad fremgår det, at Naftalin er kategoriseret som værende et H351-stof. Faresætningen H351, jf. CLP-forordningen (EF nr. 1272/2008), angiver om et stof er et potentielt karcinogen. Det skal bemærkes, at den potentielle kræftfremkaldende effekt ligeledes er kategoriseret hos IARC (Det Internationale agentur for kræftforskning under WHO) og USEPA (U.S. Environmental Protection Agency). Det kan derfor på ingen måde accepteres, at min klient udsættes for karcinogener i sit eget hjem i en grad, der langt overstiger de grænseværdier, der er fastsat af EU-LCI og WHO. Det fremgår af bilag 3, at grænserne er på 10 mikrogram pr. kubikmeter, hvilket langt overstiges ved målingerne i min klients bolig. Der er i soveværelset målt op til 25,4 mikrogram PAH pr. kubikmeter luft i min klients soveværelse, hvoraf 19 af disse mikrogram er Naftalin. Det er således næsten over det dobbelte af grænseværdien fremsat af EU-LCI og WHO for dette karcinogene stof. Denne måling er foretaget ved en måletemperatur på 21,1 grader celsius og således inden for den angivne '*almindelige rumtemperatur*', som indklagede ellers har anført i sin besvarelse, ville medføre, at gasserne blev presset ned af et damptryk. I den forbindelse kan det for en ordens skyld bemærkes, at klager i overensstemmelse med indklagedes forslag, i ca. 48 timer har haft 24 – 25 grader i hele huset, og det er endnu mere ulideligt at komme ind i huset, da der konstant er en tung grim luft. Indklagede er meget velkomne til at komme og genbesigtige og opleve dette. Det må derfor bestrides, at det forhøjede niveau af Naftalin i klagers ejendom skyldes lav temperatur og, at dette kan løses ved at opvarme beboelsen til almindelig rumtemperatur".

Selskabet har anført, at lugtgenerne skyldes ejendommens almindelige/sædvanlige opførelse med imprægnerede strøer i kombination med manglende opvarmning af beboelsesrummene. Selskabet har anført, at der i 1971 ikke var forbud mod anvendelse af byggematerialer indeholdende Naphthalen. Det er derfor sædvanligt at finde byggematerialer fra 1971, herunder strøer, som er imprægneret med Creosot, og som indeholder Naphthalen. Creosot var lovligt at anvende i produktion indtil 1996, og materialer behandlet med Creosot må i begrænset omfang stadig importeres til Danmark. Selskabet har anført, at klageren oplyste til selskabets besigtigelseskonsulent, at der ikke var lugtgener i ejendommen i forbindelse med fremvisning af boligen, og ifølge købsaftalen blev ejendommen også gennemgået med klagerens byggerådgiver inden nøgleoverdragelsen. Selskabet har anført, at klageren ikke har påvist, at der ved almindelig anvendelse af beboelsesrummene, herunder ved sædvanlig rumtemperatur, er nævneværdigt nedsat værdi eller brugbarhed i forhold til tilsvarende bygninger af samme alder og vedligeholdelsesstand. Selskabet har anført, at selskabets besigtigelseskonsulent ikke har målt forhøjet fugt i gulvkonstruktionen over plastfolien, og at der ikke ses tegn på skader eller fugt i konstruktionerne over plastfolien. Der er målt fugt i betonlaget under plastfolien, og der er enighed om, at der ovenpå betonlag og under plastfolien i ejendommens gulvkonstruktion er forekomst af skimmelsvampe. Selskabet har anført, at skimmelforekomsten skyldes almindeligt forekommende fugt i et terrændæk. Selskabet har anført, at det ikke er ualmindeligt, at der kan forekomme skimmeldannelser på bagsiden af en fugtspærre/folie. Selskabet har anført, at der ikke er påvist skimmelangreb, som i sig selv på overtagelsestidspunktet havde en intensitet og et omfang, som nedsatte værdien eller brugbarheden af særligt beboelsesrummene i bygningen nævneværdigt i forhold til tilsvarende bygninger af samme alder og vedligeholdelsesstand.

Det fremgår af brev af 13/12 2012 fra andet forsikringsselskab til ejer af rækkehus i samme bebyggelse, at "Efter lang tid med flere undersøgelser omkring skimmel, fugt og andre mulige årsager til ejendommens dårlige indeklima, er det nu præciseret, at årsagen i stor udstrækning beror på en fejl-imprægnering af strøerne under gulvene ... jeg kan bekræfte at ejerskifteforsikringen kan dække for udbedring af skaden, baseret på de forelagte udbedringsudgifter".

Det fremgår af Mycometer surface Fungi resultatark af 30/8 2024, at der blev udtaget prøve fra "Køkken - Terrændæk, beton", og at "Niveauet af skimmelsvamp er over det man finder på visuelt snavsede/støvede overflader i bygninger uden fugt og skimmelproblemer. Resultater i denne kategori betyder, at der er vækst af skimmelsvamp på overfladen".

Det fremgår af selskabets besigtigelsesnotat af 22/11 2024, at klagerens rådgiver "har lavet en åbning i gulvet ved et af køkkenskabene, hvor man har konstateret kraftig lugt, samt skimmel på betondækket, under fugtspærren i plastik ... Det anmeldte forhold omkring lugtgener, skal tilskrives overfladebehandling af gulvstrøer, kombineret med at boligen står uden, eller med begrænset varme, derved er der ikke et nedadgående damptryk, som gør at lugt har nemmere ved at stige op fra gulvkonstruktionen. Ved gennemgang af boligen, gennemgås den åbning som rådgiveren har lavet under det ene køkkenskab den 29. august. Her kan der tydeligt lugtes den samme lugt som oppe i boligen, dog kraftigere. Der kan konstateres lugtgener fra gulvstrøer særligt i stue og køkkenområdet. Strø og gulvkonstruktionen gennemgås og der måles ingen opfugtning i hverken strøer eller gulv. Der hugges en materialeprøve af en af strøerne, og her kan det bekræftes, at det er overfladebehandlingen af strøerne, som giver den anmeldte lugt. Den mørke farve og luft indikerer imprægnering med creosot. Man har konstateret skimmel på overside af betongulvet, under fugtspærren i plastik. Der hugges hul i betondækket, for at undersøge om opbygningen. Den ses med ca. 10 cm beton, og med et gruslag som det kapillarbrydende lag. Der er beskrevet shingles som det kapillarbrydende lag i byggesagen, så opbygningen er ikke som beskrevet, men den afviger ikke fra hvad man må forvente af en opbygning fra denne byggeperiode. Der måles opstigende fugt i betonen, som giver den skimmel som man har konstateret på oversiden af betonen. Men da den ligger under en fugtspærre i plastik, udgør den erfaringsmæssigt ikke en risiko for at påvirke indeklimaet. Der måles ned i gulvkonstruktionerne forskellige steder i boligen og alle målinger ses normalt tørre, så det er ikke fugt som påvirker strøerne til at afgive lugt. Boligen står med begrænset varme, og det vurderes at være derfor at lugten er så fremtræden, da der ikke er nok varme til at lave en nedadgående damptryk i boligen. Der er cirka 16,3-18 grader nede i gulvkonstruktionen. I beboelsesrummene er der målt 15,3 grader. Huset er fra 1971. Det ses lavet efter sædvanlig byggeskik. Det vurde-

res at de anmeldte forhold har været tilstede ved overtagelsen (konstruktionerne står som oprindeligt). Der var ifølge FT ikke lugtgener ved fremvisningen af ejendommen. Ejendommen har været gennemgået med byggesagkyndig inden overtagelsen ... Der er tale om lugtgener, fra en oprindelig konstruktion, og som vurderes at blive påvirket af den begrænset varme i boligen. Det skal også påpeges at den tidligere ejer har boet i ejendommen i 38år, og man må formode uden gener, så vurderes ikke der er nogen helbreds risiko ved at bo eller opholde sig i boligen. Man bør få sat ordentlig varme på boligen, og få lukket hullerne i gulvet, derved begrænses muligheden for at lugt vil stige op".

Det fremgår af prøvetagnings- og analyserapport af 26/11 2024 fra indeklimaspecialist, at "Der er udført luftmålinger to steder i huset – i køkken-alrum samt i mindre soveværelse overfor badeværelset ... For naphthalen giver WHO grænseværdi 10 µg/m³ som er lige med EU-LCI værdien. Den tyske indeklimaværdi, der er defineret for naphthalene og naphthalene-lignende kemiske stoffer, ligger også på 10 µg/m³ ... Der var kraftig lugt af naphthalen/tjære i huset, især stærk i køkken-alrummet ... Koncentrationen af Naphthalen og summen af PAH ligger betydelig over grænseværdien på 10 µg/m³. Temperaturen var relativ lav i køkken-alrum i måleperioden, hvorfor højere koncentrationer kan forekomme under højere temperaturer, idet afgangning er temperaturafhængig ... [Naphthalen målt i Køkken-alrum til 17 µg/m³, SUM inkl. naphthalen målt til 24,2 µg/m³] [Naphthalen målt i soveværelse til 17 µg/m³, SUM inkl. naphthalen målt til 25,4 µg/m³] ... Der blev [målt] kraftig lugt af naphthalene/tjære i huset. De målte koncentrationer ligger over grænseværdierne og indeklimaet i huset vurderes derfor af være sundhedsmæssig utilfredsstillende mht. de målte parametre. Med den baggrund anbefales at kilden identificeres og fjernes. Der skal desuden undersøges koncentrationer i tilstødende materialer samt i tertiære kilder, altså andre overflader der kunne være forurenede pga. absorption fra luften. Dette for at vurdere om fjernelse af den primære kilde er tilstrækkelig for at opnå et sund indeklima i huset".

Det fremgår af forsikringsbetingelserne, at "Forsikringen dækker udbedring af aktuelle skader samt fysiske forhold ved bygningerne, der giver nærliggende risiko for skader på de forsikrede

bygninger eller bygningsdele. Ved 'skade' forstås brud, lækage, deformation, svækkelse, revnedannelser, ødelæggelse eller andre fysiske forhold i bygningen, der nedsætter bygningens værdi eller brugbarhed nævneværdigt i forhold til tilsvarende intakte bygninger af samme alder i almindelig god vedligeholdelsesstand ... Rimelige og nødvendige udgifter til teknisk bistand i forbindelse med konstatering og afdækning af et dækningsberettigende forhold. Dækning forudsætter, at udgifterne afholdes efter forudgående aftale med forsikringsselskabet. 3.6.3 Rimelige og nødvendige merudgifter til genhusning i op til 12 måneder, hvis udbedringen af et dækningsberettigende forhold gør huset ubeboeligt ... 16. Udvidet dækning ... Ulovlige bygningsindretninger i strid med bygningslovgivningen (byggelov og dertil hørende offentligretlige forskrifter som for eksempel bygningsreglement), hvis ulovligheden var til stede på opførelses-/udførelsestidspunktet. Manglende overholdelse af producentanvisninger, vejledninger, SBI anvisninger, Byg-Erfa blade etc. er ikke en ulovlig bygningsindretning, medmindre overholdelse af sådanne anvisninger er et krav i medfør af bygningslovgivningen ... Undtagelser til pkt. 16.1: a) Ulovlige terrændækskonstruktioner (herunder kapillarbrydende lag) dækkes kun hvis betingelserne for dækning under pkt. 3.1 også er opfyldt".

Nævnet bemærker, at det påhviler klageren at bevise, at et forhold er omfattet af forsikringsdækningen. Det er således klageren, der skal bevise, at forholdet er af en sådan karakter, at det på overtagelsestidspunktet udgjorde en skade eller nærliggende risiko for skade på bygningen eller bygningsdele.

Skimmel på betondæk under køkkengulv

Ved anmeldelse af skimmelsvamp på ejerskifteforsikringen er det efter ankenævnets praksis en betingelse for dækning, at skimmelsvampen enten 1) udgør en følgeskade af en dækningsberettigende skadeårsag på bygningen, som medfører, at der forekommer opfugtning/skimmeldannelse i et omfang, der er usædvanligt for tilsvarende bygningskonstruktioner af samme alder og byggemåde, når der sammenlignes med tilsvarende bygningskonstruktioner af samme alder uden den dækningsberettigende skadeårsag eller 2) at der er tale om et massivt skimmelangreb, som i sig selv på overtagelsestidspunktet havde en intensitet og et omfang,

der nedsatte værdien eller brugbarheden af særligt beboelsesrummene nævneværdigt i forhold til tilsvarende bygninger af samme alder.

Nævnet finder, at klageren ikke har bevist, at skimmelvæksten er en følgeskade til en dækningsberettigende skadesårsag på huset.

Spørgsmålet er herefter, hvorvidt der på overtagelsestidspunktet var tale om et massivt skimmelangreb, som i sig selv på overtagelsestidspunktet havde en intensitet og et omfang, som nedsatte værdien eller brugbarheden af særligt beboelsesrummene i bygningen nævneværdigt i forhold til tilsvarende bygninger af samme alder.

Nævnet finder, at klageren ikke har bevist, at skimmelvæksten på betondækket under køkkengulvet i sig selv udgør en dækningsberettigende skade.

Nævnet har blandt andet lagt vægt, at der ikke er fremlagt målinger, der godtgør, at der på overtagelsestidspunktet var tale om et massivt skimmelangreb, der i sig selv har en intensitet og et omfang, der nedsatte brugbarheden af beboelsesrummene i bygningen nævneværdigt. Nævnet bemærker, at der alene er målt skimmelvækst på betondækket under fugtspærren i plastik under køkkengulvet. Nævnet bemærker videre, at det fremgår af selskabets besigtigelsesnotat af 22/11 2024, at "Der måles opstigende fugt i betonen, som giver den skimmel som man har konstateret på oversiden af betonen. Men da den ligger under en fugtspærre i plastik, udgør den erfaringsmæssigt ikke en risiko for at påvirke indeklimaet. Der måles ned i gulvkonstruktionerne forskellige steder i boligen og alle målinger ses normalt tørre, så det er ikke fugt som påvirker strøerne til at afgive lugt".

Afgasning fra gulfstrøer

Nævnet finder på baggrund af det af klagerens advokat anførte at måtte lægge til grund, at det er forbundet med sundhedsfare, hvis koncentrationen af naphthalen og summen af PAH overstiger en grænseværdien på 10 µg/m³ i ejendommens beboelseslokaler.

Efter en gennemgang af sagen finder nævnet, at klageren har bevist, at der forekom afgasning af ildelugtende og sundhedsskadelige stoffer fra gulvstrøer på overtagelsestidspunktet i et omfang, der nedsatte brugbarheden af i alt fald nogle af ejendommens beboelseslokaler i nævneværdig grad. Nævnet finder på den baggrund, at forholdet udgør skade i ejerskifteforsikringens forstand. Selskabet skal derfor dække udbedring af forholdet, således at koncentrationen af naphthalen og summen af PAH i beboelseslokalerne og de deraf følgende kraftige luftgener nedbringes betydeligt og herunder bringes ned på et niveau under grænseværdien på 10 µg/m³.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at klageren har godtgjort, at der er kraftig tjærelugt i huset og at det efter det oplyste udgør en sundhedsrisiko for klageren at bo i huset som følge af afgasning fra gulvstrøer. Nævnet har i den forbindelse lagt vægt på, at det fremgår af prøvetagnings- og analyserapport af 26/11 2024 fra indeklimaspecialist, at "Koncentrationen af Naphthalen og summen af PAH ligger betydelig over grænseværdien på 10 µg/m³. Temperaturen var relativ lav i køkken-alrum i måleperioden, hvorfor højere koncentrationer kan forekomme under højere temperaturer, idet afgasning er temperaturafhængig ... indeklimaet i huset vurderes derfor af være sundhedsmæssig utilfredsstillende mht. de målte parametre. Med den baggrund anbefales at kilden identificeres og fjernes". Det fremgår videre, at summen af PAH i soveværelset ved en temperatur på 21,1 er målt til 25,4 µg/m³, hvoraf 19 µg/m³ er naphthalen.

Nævnet har også henset til, at det fremgår af selskabets besigtigelsesnotat af 22/11 2024, at det er "overfladebehandlingen af strøerne, som giver den anmeldte lugt. Den mørke farve og luft indikerer imprægnering med creosot".

Udvidet dækning

Hvad angår forsikringens udvidede dækning bemærker nævnet, at klageren ikke har bevist, at der er tale om forhold i strid med bygningslovgivningen på opførelses-/udførelsestidspunktet.

Ankenævnet *for* Forsikring

30.

102924

Advokat-, sagkyndig bistand og genhusning

Nævnet finder, at selskabet skal dække rimelige og nødvendige udgifter til klagerens advokat forud for sagens indbringelse for nævnet, jf. forsikringsaftalelovens § 32, stk. 3. Nævnet har ikke grundlag for at tage stilling til honorarets størrelse, da der ikke er nærmere oplysninger om omfanget af advokatens arbejde forud for indbringelsen af sagen for nævnet. Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at det på baggrund af sagsforløbet og skadens karakter må anses for rimeligt og nødvendigt, at klageren har søgt juridisk bistand til sit krav mod selskabet. Nævnet bemærker, at det fremgår af § 23, stk. 3, i nævnets vedtægter, at ingen af parterne betaler omkostninger ved tvistløsningsbehandlingen til den anden part.

Nævnet finder, at selskabet skal dække klagerens udgifter til prøvetagnings- og analyserapport af 26/11 2024 fra indeklimaspecialist og til rapport af 6/12 2024 fra Teknologisk Institut, idet disse udgifter har været rimelige og nødvendige for at konstatere og afdække en dækningsberettigende skade.

Nævnet finder, at selskabet på erstatningsretligt grundlag skal dække klagerens eventuelle rimelige og nødvendige merudgifter til genhusning fra skadeanmeldelsen den 3/9 2024, til udbedringsarbejdet er færdigt. Nævnet har lagt vægt på, at det udgør en sundhedsrisiko at bo i huset uden iagttagelse af særlige foranstaltninger, jf. ovenfor.

Det, som parterne i øvrigt har anført, kan ikke føre til andet resultat.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Selskabet, Dansk Boligforsikring A/S, skal anerkende, at afgangning fra gulvstrøer udgør en skade i ejerskifteforsikringens forstand. Selskabet skal derfor udbedre forholdet, således at koncen-

Ankenævnet for Forsikring

32.

102924

trationen af naphthalen og summen af PAH i beboelseslokalerne bringes ned på et niveau under grænseværdien på 10 µg/m³. Selskabet skal dække klagerens rimelige og nødvendige advokatombkostninger afholdt forud for sagens indbringelse for nævnet. Selskabet skal dække klagerens udgifter til prøvetagnings- og analyserapport af 26/11 2024 fra indeklimaspecialist og til rapport af 6/12 2024 fra Teknologisk Institut. Selskabet skal dække klagerens eventuelle rimelige og nødvendige merudgifter til genhusning fra skadeanmeldelsen den 3/9 2024, til udbedringsarbejdet er færdigt.

Klageren får ikke medhold i øvrigt.

Klagegebyret tilbagebetales.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'P. Thønnings'.

Peter Thønnings